

MAGYAR IZRAELITA.

Hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó: **Leitner M. L.** könyv- és könyomdatulajdonos.

Felolós szerkesztő: **Tencer Pál.**

<p>Előfizetési feltételek: Pesten házhordással, vidékre postai széküldéssel. Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.</p>	<p>Szerkesztői iroda: Deák Ferencz-utca 5-ik szám, 2-ik emelet, hová a kéziratok intézendők.</p>	<p>Megjelenik minden csütörtökön egy egész iven. Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdíjon fölül egy félhasábos petsor után 3 kr. számíttatik.</p>
--	---	---

Pest, 1867. évi október 30-kán.

Tisztelt szerkesztő úr!

Azt vártam, hogy ön, ki alig lehetett a f. h. 17-én tartott országos izr. tanítói értekezletnek eredményével különösen meglegedve, el fogja mondani ebbeli nézetét. Miután ön azonban jónak látta a tényeket minden megjegyzés nélkül regisztrálni, engedje meg, hogy én mondjam el minden himezés nélkül röviden véleményemet. Az egybegyült tanítók nagy része nem fog ugyan valami nagyon megdicsérni, de azt mondja Eötvös, hogy a ki dicséret után vágyódik, az a mindennapiság járt ösvényéről ne térjen el, hanem maradjon ott a poros uton, hol vele ezrek haladnak.

Ne mondja senki, hogy vétkezem, a midőn meg-támadom azokat, kiknek amugy is egész életük küzdés. Megfontoltam ezt eléggé, hisz magam is tanító vagyok, kinek multja szomorú és jövője kétes, de végtére is világosan láttam, hogy eljárásom helyessége iránt nem fog soha bennem kétely támadni.

Ezen rövid bevezetés után, áttérek kitűzött tárgyamhoz.

Meg voltak híva tanítói értekezletre a magyar-honi tanítók. A lapok azt irták, hogy f. hó 17-én egybegyült mintegy 140 magyar izr. tanító. Tehát csak-ugyan jelenvoltak az értekezleten a magyar-honi zsidó tanítók? Ha valóban jelenvoltak, akkor igen kevés magyar zsidó tanító van, mert ezeknek legnagyobb része nem volt magyar, legalább nem viselték magukat úgy, mint ha magyarok volnának. Tudom, hogy ezen kimondással száz meg száz ellenséget támasztok magam ellen, az is lehet, hogy ok nélküli nyugtalankodónak fognak tartani, de én daczára ennek ezerszer is kimondom, hogy az ez értekezleten megjelent tanítók legnagyobb része nem volt magyar, legalább szívük nem volt az. És kell-e ezen igazságot még be is bizonyítanom? Nem szólnak-e mellettem legnyomatékosabban cselekedeteik?

Ezek az urak ugyan a világért sem fogják bevalani akarni hibájukat, hisz a makaesség és az értelmetlenség leginkább hamis szegyennel van egybekötve, ha azonban kezüket szívükre teszik, kell hogy a mea culpát elmondják maguk előtt.

Ha néhány derék magyar zsidó meg nem jelenik, kik arra emlékeztettek, hogy Pesten, Magyarország fővárosában tartják e közgyűlést, az égre mondom, azt hittem volna, hogy Prágában vagy Brünnben vagyok. Németül beszéltek, németeket választottak, hogy esztendőre megint németül beszélhessenek és németeket választhassanak. És ezt „a magyar-honi tanítók“ nem tették titokban; nyíltan szólaltak fel németül, nyíltan

agitáltak azok mellett, kik németek és a magyar-honi tanítók érdekében soha semmit, de semmit sem tettek.

Ezek az emberek azután magyar-honi tanítók-nak nevezik magukat! Valóban, ha eszembe jut kartársaim ezen magaviselete, elfelejtek mindent, mi valaha szívemnek fájt, mert ez tultesz minden eddigi fájdalomon.

És most nem bánom, mondják el, hogy minden helyes ok nélkül rohantam a tanítóknak, hogy fellépésem szerénytelen bátorság vagy oktalan vakmerőség: én meg vagyok erősen győződve, hogy kötelességemet teljesíttem.

Azt hiszszük, hogy a t. cikkíró csak utólagosan fogja megköszönni, hogy különben népszerű nevét cikke alá nem tettük. Mi nem látjuk oly nagyon is feketén a dolgokat. Cikkíró elfelejti, hogy többen csak azért beszéltek a szóban levő közgyűlésen németül, mert az elnökség a magyar nyelvet nem érti. A választás eredményét nem tartjuk ugyan szerencsésnek, de ki lehet némileg a választókat azzal menteni, hogy többen nem ismerték az elnökséget és mások nem voltak kellően informálva. A t. cikkíró, hogy eljárása helyességét igazolja, Eötvös egyik nevezetes mondatát idézi. Ha a cikkíró annyira ismeri lángeszű költőnk műveit, azokban valahol a következőt is olvasta: „Minden ember igazságtalan, némelyek mert elveik nincsenek, má sok ép az elvek szigorúsága által.“ Szerk.

Bécs, október végén.

A birodalmi tanács, a bőbeszédű doktorok és aluszékony szobatorok e gyűlhelye, a mint rendesen mondani szokták, a mult hét óta oly jeleneteknek színhelye, mikhez eddig a közmondásos német „Gemüthlichkeit“ e székhelyén nem igen voltunk szokva. A bőbeszédűek bámulatukban alig jutottak szóhoz, az aluszékonyak pedig hathatósan felébresztetvén, egyhamar, hiszszük, nem igen fognak ismét elaludni. — A tárgy körüli vita t. i., mely az őket felébresztő zajt okozá, még korántsem döntetett végképen el, de sőt fog az tartani mindaddig, mig végre a nagy harez, mely most az egész birodalomban folytattatik, vagy jobbra, vagy balra eldől.

Minket zsidókat e harez közéről érdekel, mert azon eszmék végett viseltetik, miknek a zsidóság már századok óta leghivebb zászlóvivője. Azonkívül pedig hiszszük még azt is, hogy daczára a tetteleg elismert és gyakorlatilag keresztültvitt dualismus elvének, min-

den elfogulatlan belátandja, hogy a liberalismus haladása Trans- és Cisleithaniában mily szorosan függ össze egymással. Mert lehetetlen féltünk azt, hogy a birodalom mindkét felének élén felelős és alkotmányos kormány állván, a birodalom egyik fele szabadság terén a másik megett hátramaradna. Kell tehát, hogy a birodalmi tanács jelen tusái Magyarországon is figyelemmel kísértessenek, a tusák tárgya pedig még azonkívül megkívánja, hogy Magyarország zsidó lakossága azzal tüzetesen foglalkozzék.

A birodalmi tanács e tusáját jobban nem lehet jellemezni, mint az által, ha mondjuk, hogy ez az osztrák birodalom élet-halálharcza. De e nagy általános momentumban vannak még egyes részletesebb jelenségek is, melyek ugyan a haute-politique-vel nincsenek közvetlen összeköttetésben, de azért a társadalmi élet főfőtényezőit és ágait mégis oly közlőrl érintik, hogy birodalmunk minden rendű felekezeti lapnak avval foglalkoznia kell.

Mielőtt még a felforgó napi kérdésekben határozott pártállásunkat elfoglalnók, azoknak tárgyilagos fejtegetésére és a birodalmi tanácsbani tárgyalására szorítokozunk.

A válaszfal, melyet az absolutismus a birodalomnak egyes népfajai és vallásfelekezetei között felállított, az absolut kormányának leghathatós segédeszköze volt, de e válaszfalat épen azért minél hamarabb le kell hordani, nehogy, a mi megtörténhetik, néhány év múlva ismét ott legyünk, a hol most. A birodalmi tanács hozzá is fogott e munkához és faltörökül legelőször is két törvényjavaslatot vett tárgyalás alá, miknek elseje a polgári házasságot volt kivételes esetekben behozandó, másodika pedig az iskolát a papi főhatóság alól iparkodik felszabadítani. Az olvasó meg fogja bocsátani, hogy a „Magyar Izraelita“ban oly dolgokkal foglalkozunk, mik Magyarországra nézve közvetlen befolyással nincsenek, de hisz e lapok olvasója azonkívül hogy magyar, még zsidó is, és e vallásfelekezetről mondják barátjai dicsérőleg, ellenei pedig ócsárolva, hogy érdekelve és közlőrl érintve hiszi magát mindaz által, a mi egyes, bármely távol lakó tagját érdekli. Ha tehát csak azt vennők figyelembe, mit ultramontan lapjaink szemére vetnek az egész idevaló szabadelvűségnek, hogy t. i. a sötétség és fanatismus ellen indított harcznak egyedüli indító és élesztő a zsidók, már ezen oknál fogva is volna a zsidónak e tárgyhöz hozzászólása.

De főok az, hogy azon megszorítások által, miknek eltávolítására a birodalmi tanács most iparkodik, senki sem szenvedett többet, mint a zsidók, és azért örömmel fogjuk üdvözölni azon napot, midőn a többi, még megmaradó megszorítások, vagyis inkább megszorító törvények is az idő és a felvilágosodott jelenkor áldozataivá fognak lenni, illetőleg el fognak enyészni.

A zsidó fiu, mihelyt iskolába járni kezdett, mélyen szívébe furódott annak tudata, hogy őt ott nem oly kedvesen látják, mint keresztény tantársát; fájdalomosan érinté őt az, hogy az iskolának határozottan kifejezett *confessionalis* jelleme volt, s hogy dacára annak, miszerint a tanítványok vallásosságára, mint általánosan állított, legfőbb gond fordított, hogy mondjuk ő neki épenséggel lehetetlen volt, vallása parancsait az iskola, de különösen a tanárok követelésével összhangzásba hozni. Már pedig ha az iskola nem úgy tekintetik, mint a tudomány, hanem mint

a vallásosság ápoló helye, joggal követelhetők volna és követeltük mi is, hogy a zsidóvallás és a vele egyenlő sorsban részesülő többi nemkath. vallás is ez utóbbival egyenjogusittassék. Miután pedig az illető körökben erről tudni mitsem akartak, az iskola, a tudomány és a birodalmi lakosság nagy részének érdeke azt kívánta, hogy az iskoláról azon bilincsek vétessenek le, miket habár hosszú, de mindenestre hibás szokás rája forrasztott.

A küzdelem, mi e végett támadt, mód nélkül heves, sőt mondhatni ingerült volt. A sötétség emberei érzik, hogy vesztenek tért, látják, mint egyik elmés tagtársuk, p. Greuter, oly élczesen megjegyzé, hogy órájuk lejárt, de még sem tágítanak, mert ő nekik a pártérdek több, mint a birodalom fenállása, melyhez őket mi sem köt, mert az ő hazájuk — Róma, hol a pápa lakik.

Mit ezeknek népnevelés? Mit ezeknek felvilágosodás és tudomány? Maradjon hátra birodalmunk lakossága a világ valamennyi nemzetei megett, de rakjon máglyát a hitetlenek számára és tisztelje mindazt, mi csuhába öltözik!

A másikk törvény, melynek megvitatása a birodalmi tanácsbau szintén nagy zajt és ingerültséget okozott, a polgári házasságról szóló volt. A vita eredménye az lőn, hogy a polgári házasság az új törvény értelmében egyes kivételes esetekben alkalmazható, általánosságban azonban nem. Alkalmazható ugyanis többek közt és kiválólag oly esetben, midőn az illető hitfelekezeti pap vonakodik a házasulandó párt összeesketni.

Sajnos, hogy ily megszorítás által a polgári házasság utján egybekeltek mintegy meg lesznek bélyegezve a nyilvánosság előtt.

A polgári házasságról szóló törvénynyel kapcsolatban megállapított szintén ezentuli érvénytelensége azon régibb törvénynek, mely azt határozta, hogy a vegyes házasságból származó gyermekek kivétel nélkül kath. vallásban neveltessenek. A zsidóra nézve természetesen ez utóbbi bir legfőbb fontossággal; mert feltevéen, hogy vegyes házasságok zsidó férj- vagy feleséggel előfordulandnak, megnyugvást találhat abban, hogy a leendő gyermekek hitvallásának meghatározásához ő is majd hozzászólhat.

Itteni zsidó körökben a vegyes házasság kérdéséhez már határozott állást foglaltak el, de nagy érdekeltséggel viseltetnek az iránt, hogy vajjon Magyarország zsidó theologusai mi véleménynyel vannak iránta, mert kétségen kívül áll az, hogy ugyanazon tárgy, mely most nálunk forgott szőnyegen, nem sokára a magyar országgyűlés elé is kerülend.

—n —6.

Jelentés

az országos magyar-izraelita tanítóegylet első választmányának első évi működése felett 1867-ben.

Tekintetes közgyűlés!

Országos magyar-izraelita tanítóegyletünknek mult évi szeptember hó 27-én Pesten tartott első alakító közgyűlése által választott képviseletnek ezennel van szerencséje a tekintetes közgyűlésnek a meglevő hiteles jegyzőkönyvek alapján azon tevékenységről jelentést tenni, melyet az említett választmány a lejárt évben kifejtett.

Közvetlenül a tavali értekezlet befejeztével a közgyűlésen

tárgyalt pontokról következő jegyzőkönyvet az akkoron fenállott nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsnak felterjesztettünk a múlt évi június hóban kinyomatott alapszabályaink kíséretében.

Ezen okmányokhoz a megkívántató folyamodványt is csatoltuk, mely abbéli kérelmünket tartalmazá, miszerint a magas kormány méltóztatnék alapszabályaink és a hozzájuk tartozó módosítványok helybenhagyását minél előbb leküldeni a végre, hogy a választmány az egyleti tevékenységet magyarhoni izraelita tanügyünknek és tantársaink özvegyei és árvái jólétének érdekében a közművelődési haladás és szükség kívánalmai szerint idejekorán megkezdhesse.

Végre az átalakíttatni szándékolt országos magyar-izraelita tanítóegyletnek múlt évi deczember hó 31-én 41183. sz. a. kelt jelentéssel felterjesztett alapszabály-tervezete, tekintettel a nevezett egylet által m. é. szeptember hó 27-én tartott alakító közgyűlésen eszközölt módosításokra, az illető tárgyalási iratokkal együtt a 2., 4., 5., 11., 13., 18., 20., 22., 25., 26., 33., 34., 36., 37., 42., 43., 45., 46. és 48. cikkelyhez való észrevételek kíséretében a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsnak ez évi márczius hó elsejéről keltezett 3047-ik szám alatti intézvénye folytán küldetett vissza, mely észrevételek átnézése és illetőleg megvitatása a mai közgyűlés tárgyaiinak ötödik pontját képezi.

Ezen észrevételeknek az egyes cikkelyekhez való hozzáillesztésével az alelnök, Deutsch Henrik választmányi tag és a két jegyző foglalkoztak. Miután a nevezett intézvény által az egylet tetteges életbeléptetését feltartóztató akadályok elhárítottak, a választmány az egyleti működést mindjárt e napon kezdé meg, mely működés a következőkből áll.

A rendes tagokat a félévi rendes járulékok befizetésére a sajtó útján felszólítottuk; kik fizettek és mennyit fizettek be, az egyleti névkönyvből kitűnik.

Addig, míg anyagi viszonyaink egyletünk méltóságának és hivatásának megfelelő helyiség berendezését megengedik, a normalis főiskola néhány szobáit választmányi és egyéb ülések tartására, valamint irodául is vettük használatba. — A választmányi üléseket azon határozat szabályozza, mely szerint minden szerdán délutáni 5 órakor tanácskozmány tartassék és mely szerint minden hó elseje utáni szerdán az elnök maga, a többi értekezletekben pedig az alelnök ül elől.

Alig kezdődött meg a választmány egyleti tevékenysége, szükségesnek találtuk, hogy a szétküldendő és beérkezett iratokat nyilvánosságban tarthassuk, egy iktatókönyvet berendezni.

Nyugtatóványokat nyomattunk, hogy a félévi járulékok befizetői oly eszközzel birhassanak, melynél fogva a befizetett összegek felől szükség esetében bizonyítékot adni képesek legyenek. Az alapító és pártoló tagok alapszabályszerűleg megállapított járulékait levél alakban nyugtázzuk.

Alelnök ur egyhangulag elfogadott indítványa szerint küldöttséget választottunk Lányi Jakab urhoz, a pesti izr. hitközség előljárójához, hogy sziveskednék alapító és pártoló tagok megszerzésében a nevezett hitközség keblében közreműködni. E küldöttség Lederer Ábrahám, Kohn Salamon és Rosenberg Henrik urakból állott.

Miután a múlt évi első alakító közgyűlési jegyzőkönyvünk a választmányi tagok öregbítését tartalmazza és a magas kormány leiratában e pont ellen semmi észrevétel nincs, továbbá miután Fischer Náthán sátor-alja-ujhelyi tanító a közgyűlésen képviselői taggá választását el nem fogadta, a póttagokat: Holitscher Fülöp urat, a pesti izr. hitközség iskolaügyi osztályának elnökét és Deutsch Ignác urat, cs. kir. szabadalmazott nagykereskedőt Pesten, rendes választmányi tagokul léptettük elő, mely uraknak a hivatalos választási okmányt kiszolgáltattuk.

Az ó-budai izraelita hitközség előljárósága alapító tagul oly kikötéssel lépett be egyletünkbe, hogy az ötven forintnyi illetéket évenkénti tiz forinttal törleszti, mely feltétellel a választmány egyetért.

Alelnök indítványára albizottmány választott egy tisztí rend kidolgozására; ezen albizottmány Lederer Ábrahám, Deutsch Henrik, Rosenberg Henrik és Bauer M. L. urakból áll. A nevezett előláló ez alkalommal még két javaslatot hozott: az egyik oda irányul, a választmány kérné fel főtisztelendő Meisel és Kohn Sámuel hittudor urakat, méltóztatnának a szószékről a nagyobb közönységben részvétet az egylet iránt ébreszteni, mely javaslat a választmány legjobb tetszését nyerte; a másikkban azon nézet hévvel van kifejtve, hogy az egylet részéről választottság küldessék a vallás- és oktatásügyi miniszterhez, őt az egylet irányzata és célja felől értesítendő. E javaslat foganatosítása elvileg elfogadottatott.

A napi sajtó útján a félévi rendes járulékok befizetését sürgető felszólításunknak kedvező eredménye nem lévén, tanácsosnak tartottuk az izraelita hetilapok, t. i. „Ben Chananja“, „Neuzeit“ és „Magyar Izraelita“ t. cz. szerkesztőit felkérni, sziveskednének az említett felszólítást becses lapjukban közzétenni; hogy pedig ezen felszólításnak annál még nyomatékosabb hatása legyen, az ország összes izraelita tanítói testületeihez ez ügyet illető nyomtatott körleveleket intéztünk.

Hogy a pesti izraelita hitközség előljáróságát egyletünk részére megnyerjük, e község iskolaügyi osztályát írásban felkértük, hogy ügyünköt valamelyik választmányi ülésben elősegítés végett szönyegre hozza.

Landau L. R. pesti izraelita hitközségi tag, egyleti pénztárnaknak 50 forintot adott át, azon határozott megjegyzéssel, hogy egyletünk működésének első két éve alatt ez összeg két gyámolra szorult rendes tag közt osztassék fel. E tárgyat illetőleg a választmány azt határozta, hogy ez évben huszonöt forint, a jövő évben is huszonöt forint egy-egy szűkölködő tanítónak kiszolgáltatandó, mely intézkedést az illetőknek a napi sajtó által tudomásul adtuk. Ez összegre öt egyén pályázott. Ámbár a nevezett öt egyén közül egyik sem rendes tagja egyletünknek, mindamellett hármat vettünk tekintetbe, u. m. Schlesingert, volt monori tanítót, ki hat gyermeknek atyja, állomás nélküli és kinek hitvese épen gyermekágyat feküdt; — a második Buxbaum tanító, kivel Pásztón méltatlankodtak, minek következtében ő oly nagy fájdalomban szenvedett, hogy Pesten orvosi gyógykezelés alatt hosszabb ideig tartózkodnia kellett; — a harmadik Stern Lipót, veszprém-palotai tanító, ki egészen megvakult és nyugdíját is elvesztette. A nevezett három egyén mindegyikének tiz-tiz forintot szolgáltatunk ki, a mi harmincz forintot tesz. Miután pedig Landau ur ajándékából ez évre saját határozatunk szerint csak huszonöt forint állott rendelkezésünkre, négy választmányi tagu. m. Deutsch Henrik, Lederer Ábrahám, Kohn Salamon és Rosenberg Henrik urak a hiányzó öt forintot kipótlolták.

Végül jegyzőkönyvünkbe azt iktattuk, hogy a közgyűlés felkérjük, venne alkalmat Landau urat ezen nemes iskolabaráti cselekvényéért tiszteletbeli tagul választani. Mi őt előlég jöltevőink közé soroltuk.

Rosenberg Henrik, egyletünk egyik ellenőre és buzgó előmozdítója, „Dalfüzér“ című munkája második része kiadásának alkalmával azon díjat, melyet kiadójától nyert, egyletünknek szenteli. E díj egyelőre negyven forintot tesz. A pénzt elfogadtuk, nemes ajándékozójának elismerő és köszönő levelet kiszolgáltattván. E mű megbirálására bizottmány választott, mely Lederer Ábrahám, Kohn Salamon, Braun Lipót, Deutsch Henrik, és Bauer M. L. urakból állott, kiknek kedvező megbirálása következtében a választmány ezen könyv általános ajánlását elhatározta. Az említett könyv összeállításját jöltevőink sorába helyeztük.

Friedmann Mór, a pesti izraelita hitközség köztisztületben álló főkántora, két zsolttáros zeneszerzeményének tiszta jövedelmét egyletünknek szenteli, és azon huszonöt forintot, melyet ő felséges királynénktől egy diszpéldányért kapott, már is pénztárnaknak átadta. Azon példás előszeretet- és forró részvétért, melyet a nevezett ajándékozó iskolaügyünk szellemi felvirágzásá

és tanítórsaink anyagi helyzetének javulása iránt tanusított, neki méltánylatunkat és köszönetünket levélben kifejeztük, őt egyuttal jóltevőnk névjegyzékébe igtatván. E különös érdemek, melyeket Friedmann Mór ur egyletünk körül magának szerzett, végül arra indították a választmányt, hogy tiszteletbeli tagul választását a közgyűlésnek javaslatba hozza.

Jótekonyságáról városszerte híres Pollák Babette asszonyság egyletünk alapítókéjét 100 forinttal gyarapította. Ez erénye tanúsítása, mely jómódu magyarhoni izraelita hölgyeinknek utánzásra méltó például szolgálhat, kedves alkalmat nyújtott nekünk, a nevezett nagylelkű adakozó hölgyet alapító tagunkul és jóltevőnkül könyveinkbe beigtatni, magától értetődően, miután neki a szokásos hálaíratot átküldöttük.

Kohn Salamon pénztárnokunknak valamint Lederer Ábrahám alelnökünknek köszönhető, hogy azon összeg által, melyet Pollák Leo, pesti izraelita hitközségi tag, a pesti izraelita hitközségnél tanító egyleti czélokra letett, alaptókének gyarapítottatni fog. Ez úgy ugyan még nincs elintézve, de Lányi Jakab a pesti izraelita hitközség érdemteljes elnökének nyilatkozata szerint bizonyos, hogy a nevezett adakozmány pénztárunkba folyni fog.

Beer Mór pécsi Thalmud-Thora-tanító ügyében, ki egyletünkbe felvételt hajtja levélben kifejté, Porgesz urhoz, a pécsi királyi izraelita mintaiskola igazgatójához fordultunk, kinek válaszból kitetszik, hogy az említett tanító rendes tagul felvehető.

Hogy az ezévi közgyűlésünk annál számosabb tagok által látogathassék, az illető gőzhajó- és vasuti társulatok igazgatóságaihoz a menetidj leszállítása végett folyamodtunk. E folyamodásunk eredménye abból áll, hogy a t. cz. látogató urak 50 százaléknyi kedvezményben részesülnek. Erről tagjainkat nemcsak a napisajtó, hanem izraelita hetilapjaink által értesítettük a megkívántat igazolványokat kinyomattattuk, ezeknek egyes példányait a nevezett társulatok igazgatóságaihoz mihez tartás végett és a közgyűlésre jelentkezőknek szétküldvén. Egyuttal azt határoztuk, hogy a tekintetes közgyűlés felkérjük, méltóztatnék az említett társulatoknak azon példás részvétőkért, melyet ügyünk iránt tanusítottak, a kellő hálaíratot szavazni és ezt jegyzőkönyvileg felvétetni.

Hogy az ezévi októberhó 17-én tartandó közgyűlést az egylet méltóságához képest előkészíthessük, Pest, Buda és Ó-Buda összes izraelita nyilvános tanítói testületét három rendkívüli ülésre hittuk egybe és örömmel azon tényt lajstromozzuk, miszerint az egybehívott tagok várakozásunknak megfelelőleg nagy számmal jelentek meg.

Az igazolványi jegyeknek a látogató urakhoz való jókori elküldetésének tekintetéből szállító bizottmányt választottunk; ennek tagjai: Rosenberg Henrik elnök, Sichel Jakab, Kohányi Sámuel, Lustig Susman, Rózsási, Fischer, Schwarz Mór, Neuhaus Mátyás pesti tanítók, és Dessauer Ignác budai tanító. Az említett bizottmány egyuttal a fogadási bizottmányt képezé.

Az évi zárszámadás és az alapszabályok tervezete pontos áttekintésére és szigoru megvizsgálására a jegyzők és hivatalnokdó tiszték közreműködésével négy vizsgáló választott, kik: Freund Mózes bizottmányi elnök, budai tanító, Neumann S. A. ó-budai tanító, Herz Jakab és Kohn Salamon, pesti mintatanodai urakból állottak.

Ezen bizottmányok választásának alkalmával abban egyeztünk meg, hogy minden a fogadási bizottmánynál a közgyűlésre jelentkező tag e tanítógyűlésre fordítandó különféle költségek fedezésére 60 krajczárt tegyen le, egyuttal azt határozván, hogy a szabad királyi pestvárosi tanácsnak, valamint a pesti izraelita hitközség előljáráóságának a köteles jelentés teendő.

Az alelnök és pénztárnok azt közölték velünk, hogy ők illető helyen kérdezősködtek, vajjon a pesti izraelita hitközség előljáráósága miért nem lépett még be egyletünkbe. A válasz, melyet nyertek abban állott, hogy a nevezett község választmánya alapszabályaink szentesítéséről még nincs értesítve. E közlemény

következtében a nevezett község képviselőjének a megkívánt felvilágosítást adtuk.

Alelnök urnak gyakrabban tett indítványa fölött a választmány sziveskednék választottságot küldeni a magyar királyi oktatásügyi miniszterhez, őt egyletünk irányzata s célja felől értesítendő, azon határozat hozatott, miszerint az említett bemutatásunkat a közgyűlés után fogatosítandjuk.

Leitner M. L. ur azt közlé velünk, hogy Bauer és Kohányi által szerkesztett ábéczés és első olvasókönyv tiszta jövedelmének egy részét egyletünknek szenteli. A választmány nevezett urnak nemes szándékát elismerő köszönő levelet átküldött, azt kijelentvén, hogy az adományt annak idejében elfogadni fogja.

E jelentésből kitetszik, hogy a választmány működése négy térre terjeszkedett ki, működött t. i. az alapítás, igazgatás, nevelés és jótekonyság terén. Alapítási tevékenységünket illetőleg következő adatokkal szolgálhatunk.

Egyletünk 213 tagot számlál; ezek között van 10 alapító, 14 pártoló tag és 4 jóltevő.

Alapító tagjaink ezek: az aradi izraelita hitközség, Deutsch Ignác, pesti nagykereskedő, Figdor Zsigmond, pesti izraelita hitközségi tag, Posner Károly Lajos, az ó-budai izraelita hitközség, Holitscher Fülöp, pesti iskolaügyi osztályunk elnöke, Pollák Babette asszonyság, Goldberger Károly Budán, Spitzer Gerson, pesti nagykereskedő, és Lederer Bernát, pesti földbirtokos.

Pártoló tagjaink ezek: az esztergami izraelita hitközség, Schön Jakab, Blau József, Dr. Meisel főrabbi, Tencer Pál, Wolfner Gyula, Treuer Sarolta, Deutsch Henrik, Mandl Mór, Kron Samuel, Kohner Pesten, Abelesz Adolf Ó-Budán, Herczka orvos-tudor Nagy-Abonyban, Bischitz Dávid Pesten.

Jóltevők ezek: Landau L. R., Rosenberg Henrik, Friedmann Mór és Pollák Babette asszonyság Pesten.

Tettleges működését a választmány ez évi márcziushó 12-én kezdé meg. Ez időtől fogva mai napig 7 hónap és 4 nap telt el. Ezen idő alatt tartottunk 22 választmányi, 7 albizottmányi és 4 rendkívüli, mindössze 33 ülést. Ha működésünk eredményeit a fent kiszámított, rendelkezésünkre állott idővel egybe hasonlítjuk, akkor bizton remélhetjük, hogy a tekintetes közgyűlésnek nem lehet oka, azon bizalmat, melynek tavaly irányunkban nyílt kifejezést adott, megbánni. Végül a választmány örömmel vesz alkalmat forró háláját a fenemlített bizalomért ezennel nyilvánítani.

Pécs, 1867. évi október 25-én.

T. szerkesztő ur!

Becses lapjának 29. számában a pécsi hittanár, Goldschmid Izák ur válaszolt az e lapok 21. számában megjelent pécsi cikkre, a mely válasz nekünk, kik a körülményeket oly nagyon jól ismerjük, igen nevelésesnek tünik fel. Goldschmid ur a világba kikiáltja, hogy egyedül ő van hivatva Pécsen szent hitünk tanait terjeszteni, hogy a község és iskolabizottmány szabad akaratából őt választá meg a középtanodák izr. ifjuságának hittanárává, a miért neki 180 frt évi fizetést ad; hogy vizsgáinak sikere meglepő volt; hogy végre megdicséző, vagy jobban mondva elismerő okmányokat hoz fel igazolásául. Mindez itt Pécsen oly nevelésesen, a mint a külvilágban szépen hangzik. De legyen szabad nekem e lapok t. olvasóinak minden egyes pontról felvilágosítással szolgálnom.

1. Nem csak Goldschmid ur maga tanítja az itteni tanodában a hittant, hanem Bak Izrael ur is, még pedig kiki három osztályban.

2. Nem csak Goldschmid ur választott meg a középtanodák hittanárává, hanem a határozat úgy szól: hogy azon hittanár, ki a 4. f osztályban tanított, a középtanodákba belépő izr. tanoncokat is tanítja a hittanból, már pedig Goldschmid ur volt az, ki a múlt évben a 4. f osztályban oktatott, következőleg neki jutot-

tak a középtanodák izr. növendékei osztályrészül. Mindazonáltal Bak ur szintén 180 frt évi fizetést kap a mintatanodabani héber tanításért. Hogy pedig Goldschmid ur e tanévre is a középtanodákban mint hittanár megmaradt, ennek csak az az oka, hogy az iskolabizottmány őt ez által, az e lapok 21. számában ellene megjelent cikk végett igazolni akarta. Véleményünk szerint igen sajnós, ha az iskolabizottmány a kárpótlásnak ily szerencsétlen módját használja. Most, hol minden tárgyat a helybeli középtanodákban magyar nyelven adnak elő, most, midőn azon kort elértük, hogy hazánk minden izr. tanodái a magyarosodásnak indulnak, most a pécsi izr. iskolabizottmány ily boldogtalanul boszul meg egy cikket, melyben minden betüvonás tiszta, merő igazság és feláldozza ifjúságát békeszeretetének.

Goldschmid ur nem csak nem képes egyetlen egy szót tisztán magyarul kiejteni, hanem csak nagy nehezen értik őt, ha németül is beszél; hozzá járul még azon körülmény, mert a szavak és mondatok felét úgy elnyeli, hogy beszédéből semmit sem értenek. A pécsi izr. ifjúság tehát az édes boszu érdekében szenved, és egy silány, elsatnyult oktatásra van utalva, holott egy igen derék fiatal ember van a tanodánál alkalmazva, ki szintén a hittant taníthatja. Goldschmid ur még heves természeténél fogva oly durván bánik a tanuló ifjúsággal, hogy eme bánásmódja csakis árnyékot vet tanehetségére,

De mi azon kedves reményben élünk, hogy községünk a pesti derék hitközség példáját követve, az ilyen kor- és észszerűtlen dolognak véget vetend.

3. Hogy vizsgáinak sikere meglepő volt. Nevetséges dicsekedés! A tanulók a vizsgánál czédulát huznak, 70 tanuló, 70 czédula. A czédulák összeadásából kitetszik, hogy Goldschmid ur a királyok könyvéből 8 szakaszt, Mózes 2. könyvéből 10 szakaszt és egy „Breuer“féle német hittanból 1 fejezetet adott elő. Rendkívüli dolog! Miért nem tanítja G. ur inkább a héber nyelvet, miért nem szól a héber nyelv tisztaságáról, szépségéről, sajtáságairól, miért nem törekszik, hogy ifjúságunk tisztán és értelmesen tudjon héberül olvasni? Itt van a bökkenő!

Hát még a megdicséző okmányok! Szegény öreg! Előbb sajtópert akart a „Magyar Izraelita“ ellen indítani, miről végre lebeszéltek és csak utóbb fogott eme békeeszközhöz. Hisz községünk oly jó, oly szeretetreméltó: szívesen ad minden egyes tanítónak megdicséző vagy elismerő okmányt, ha annak hasznát akarja venni. — Tehát G. ur ezzel a levegőbe puffantotta a puskaport. — Balhaugrásokat tett, midőn válaszáat a „Magyar Izraelita“ban olvasta, hisz a szerkesztői megjegyzés őt nem illette, minthogy nem ő, hanem más írta, és csak a lemásolásban követhette el a helyesírási hibákat.

A tanuló ifjúság nevében és érdekében kérjük az iskolabizottmány derék és művelt tagjait, hogy mielőbb belátáshoz jutnának, „mert rövid a nap, sok a munka és a korszellem várja, hogy igényeinek megfeleljünk.“

—t—

T A R C Z A.

Egy izraelita menyegző.

Roppant néptömeg tódul a dohány-utczai izr. imaház felé, mely, hogy az utca nevének megfelelő hasonlattal éljünk, a szomszéd házak közé beékelve, körülbelül oly rosszul érezheti magát, mint az „echt“ havannah, mely véletlenül egy csomó dragaderosz szivar közé kerül.

Az ifjak oda sietnek csodálni, a nők magukat csodáltatni; nem imádkozni, hanem imádtatni, — és egyszersmind testületileg búcsut venni egy társnőjuktól, kinek ma teszik fejére azt a koronát, melyet minden leányka epedve vár, t. i. a fejkötőt, mely menyecskévé teszi.

Képzeld magadnak olvasóm egy hollóhaju, tüzes szemü, sugár alaku leányt, szellemdus homlokkal, nyájas tekintettel; hangja csengő, mint a csalogány éneke, mosolya igéző, mint a kegyisten-nőké, ajkainak csókjára villanyosság futná át tagjaidat; szóval, varázsold magad elé Sáron rózsáinak legbájosbikát, — s előtted áll ama nő, ki ma oltárhoz lép.

Ne tagadjuk, egy kis fájdalom lepi el minden fiatal ember keblét, valahányszor ily égi szépségü, ritka szellemü leánykát kiragadnak a myrtuszoszoruzta szüzek soraiból, hogy ezentül egyetlen egy birja egészen szívét, míg eddig mindenkinek, ki közelében forgott, jutott nyájasságából és szeretetreméltóságából egy-egy fénysugár.

Ha e módon elragadják körünkből a leánykát, kinek látásához, társaságához szokva voltunk, hogy elhagyva anyját, atyját, rokonait: férjét kövesse; csak az a gondolat tud némileg vigasztalni, ha zive választottja vezető oltárhoz, ha nem tartozik ő is azon boldogtalanok közé, kik hűséget esküsznek a mammonnak, kik szüleik által árverés utján adatnak el annak, ki legtöbbet ígér.

Azt tartotta a régi közmondás, hogy a házasságok az égben köttetnek; azonban ez, újabb idők óta nem áll már többé, mert a házasságot is börzei üzletnek tekintik. Ötvenezer forint először, százezer másodszer; kétszázezer először, másodszer, senki többet? Kétszázezer harmadszer! Bum! Ne, a tied, vidd el!

A „kétszázezer“ birtokosa talán vén, rút; vagyont talán csalás, bukás által szerezte; s létezik egy ifju, kinek nincs pénze, de van nemes szerelme, ifjúsága és munkakészsége. Mit sem érnek; le veled szív, ifjúság, s éljen a kétszázezer!

De hiszen nem a pénz istenítéséről, hanem házassági szer-tartásokról akarok beszélni. . .

Megszólalnak az orgona hangjai s míg azok majd búsan, majd vidoran rezgik át a templom csarnokait, a vőlegény, mellette a vőfényekkel, fellép a bibliát rejtő szent szekrény előtt felállított mennyezetre, imáját mondandó el, melynél szigoru ritus szerint, fehér halotti köntösbe kellene burkolódnia, mintegy jeléül annak, hogy eltemeti ifjúkori emlékeit, függetlenségét, szabadságát és ezentul csak nevének fog élni.

E közben a mátka megérkezik, két nyoszolyóleánytól kísérvé, és szinte a mennyezett alá lép, (ha örül is e várva várt pillanatnak, szemét egy gyönyörűségesen himzett kendővel törülgetnie kell, mintha sírna). A rabbi öszetesi kezeiket és imát mond felettük. Az ima után pedig serkentő szónoklatot tart hozzájuk, mely magyar vagy német, a mint a felek kívánják; hogy most többnyire magyart kívánnak, magából értetődik. A szónoklat utáni ima-áldás közben az új házaspár ugyanazon pohárból iszik, mi annyit jelent, hogy ezentul a sors öröm- és bánatserlegéből hűségesen osztozkodva fognak inni. Ha ez megtörtént, egy kendőbe takart poharat tesznek a vőlegény csizmatalpa alá, s ez hatalmas rugással darabokra töri, jeléül annak, hogy így fogja semmivé tenni mindazon akadályokat melyek hitvese boldogításában gátolni akarnák. A pohár öszetörése mások szerint allegorice következőt is akar kifejezni: mivel az esketésnél, lakodalomnál résztvevők szive örömmel van eltöltve, a pohár eltörése által az általános vigság közé kis bú, kár is vegyül; ez a pohár, tehát mintegy Polykrates tenger mélyébe vetett gyűrűje. — Elolvassák néha még a hozománylevelet, hogy a közönség is tudja hány ezer forintot, hány harisnyát, mennyi ágy- és fehérneműt kap a mátka. A kik képesek fizetni, azoknak befejezésül a kar orgonakisérettel egy indulót is énekel.

és tanítótársaink anyagi helyzetének javulása iránt tanusított, neki méltánylatunkat és köszönetünket levélben kifejeztük, ötet egyuttal jóltevőink névjegyzékébe igtatván. E különös érdemek, melyeket Friedmann Mór ur együletünk körül magának szerzett, végül arra indították a választmányt, hogy tiszteletbeli tagul választását a közgyűlésnek javaslatba hozza.

Jótekonyságáról városszerzte híres Pollák Babette asszonyság együletünk alaptökéjét 100 forinttal gyarapította. Ez erénye tanusítása, mely jómódu magyarhoni izraelita hölgyeinknek utánzásra méltó például szolgálhat, kedves alkalmat nyújtott nekünk, a nevezett nagylelkű adakozó hölgyet alapító tagunkul és jóltevőnkül könyveinkbe beigtatni, magától értetődően, miután neki a szokásos hálaíratot átküldöttük.

Kohn Salamon pénztárnokunknak valamint Lederer Ábrahám alelnökünknek köszönhető, hogy azon összeg által, melyet Pollák Leo, pesti izraelita hitközségi tag, a pesti izraelita hitközségnél tanító együleti czélokra letett, alaptökénk gyarapítottatni fog. Ez úgy ugyan még nincs elintézve, de Lányi Jakab a pesti izraelita hitközség érdemteljes elnökének nyilatkozata szerint bizonyos, hogy a nevezett adakozmány pénztárunkba folyni fog.

Beer Mór pécsi Thalmud-Thora-tanító ügyében, ki együletünkbe felvételti ohaját levélben kifejté, Porgesz urhoz, a pécsi királyi izraelita mintaiskola igazgatójához fordultunk, kinek válaszából kitetszik, hogy az említett tanító rendes tagul felvehető.

Hogy az ezévi közgyűlésünk annál számosabb tagok által látogathatassék, az illető gőzhajó- és vasuti társulatok igazgatóságaihoz a menetidj leszállítása végett folyamodtunk. E folyamodásunk eredménye abból áll, hogy a t. cz. látogató urak 50 százaléknyi kedvezményben részesülnek. Erről tagjainkat nemcsak a napisajtó, hanem izraelita hetilapjaink által értesítettük a megkívántató igazolványokat kinyomattattuk, ezeknek egyes példányait a nevezett társulatok igazgatóságaihoz mihez tartás végett és a közgyűlésre jelentkezőknek szétküldvén. Egyuttal azt határoztuk, hogy a tekintetes közgyűlés felkérjük, méltóztatnék az említett társulatoknak azon példás részvétőkért, melyet ügyünk iránt tanusítottak, a kellő hálaíratot szavazni és ezt jegyzőkönyvileg felvétetni.

Hogy az ezévi októberhó 17-én tartandó közgyűlést az egyület méltóságához képest előkészíthessük, Pest, Buda és Ó-Buda összes izraelita nyilvános tanítói testületeit három rendkívüli ülésre hittuk egybe és örömmel azon tényt lajstromozzuk, miszerint az egybehívott tagok várakozásunknak megfelelőleg nagy számmal jelentek meg.

Az igazolványi jegyeknek a látogató urakhoz való jókori elküldetésének tekintetéből szállító bizottmányt választottunk; ennek tagjai: Rosenberg Henrik elnök, Sichel Jakab, Kohányi Sámuel, Lustig Susman, Rózsási, Fischer, Schwarz Mór, Neuhaus Mátyás pesti tanítók, és Dessauer Ignác budai tanító. Az említett bizottmány egyuttal a fogadási bizottmányt képezé.

Az évi zárszámadás és az alapszabályok tervezete pontos áttekintésére és szigorú megvizsgálására a jegyzők és hivatalosodó tiszték közreműködésével négy vizsgáló választatott, kik: Freund Mózes bizottmányi elnök, budai tanító, Neumann S. A. ó-budai tanító, Herz Jakab és Kohn Salamon, pesti mintatanodai urakból állottak.

Ezen bizottmányok választásának alkalmával abban egyeztünk meg, hogy minden a fogadási bizottmánynál a közgyűlésre jelentkező tag a tanítógyűlésre fordítandó különféle költségek fedezésére 60 krajczárt tegyen le, egyuttal azt határozván, hogy a szabad királyi pestvárosi tanácsnak, valamint a pesti izraelita hitközség előljáráóságának a köteles jelentés teendő.

Az alelnök és pénztárnok azt közölték velünk, hogy ők illető helyen kérdezősködtek, vajjon a pesti izraelita hitközség előljáráósága miért nem lépett még be együletünkbe. A válasz, melyet nyertek abban állott, hogy a nevezett község választmánya alapszabályaink szentesítéséről még nincs értesítve. E közlemény

következtében a nevezett község képvis életének a megkívánt felvilágosítást adtuk.

Alelnök urnak gyakrabban tett indítványa fölött a választmány sziveskednék választottságot küldeni a magyar királyi oktatásügyi miniszterhez, őt együletünk irányzata s czélja felől értesítendő, azon határozat hozatott, miszerint az említett bemutatásunkat a közgyűlés után foganatosítandjuk.

Leitner M. L. ur azt közlé velünk, hogy Bauer és Kohányi által szerkesztett ábéczés és első olvasókönyv tiszta jövedelmének egy részét együletünknek szenteli. A választmány nevezett urnak nemes szándékát elismerő köszönő levelet átküldött, azt kijelentvén, hogy az adományt annak idejében elfogadni fogja.

E jelentésből kitetszik, hogy a választmány működése négy térre terjeszkedett ki, működött t. i. az alapítás, igazgatás, nevelés és jótekonyság terén. Alapítási tevékenységünket illetőleg következő adatokkal szolgálhatunk.

Együletünk 213 tagot számlál; ezek között van 10 alapító, 14 pártoló tag és 4 jóltevő.

Alapító tagjaink ezek: az aradi izraelita hitközség, Deutsch Ignác, pesti nagykereskedő, Figdor Zsigmond, pesti izraelita hitközségi tag, Posner Károly Lajos, az ó-budai izraelita hitközség, Holitscher Fülöp, pesti iskolaügyi osztályunk elnöke, Pollák Babette asszonyság, Goldberger Károly Budán, Spitzer Gerson, pesti nagykereskedő, és Lederer Bernát, pesti földbirtokos.

Pártoló tagjaink ezek: az esztergami izraelita hitközség, Schön Jakab, Blau József, Dr. Meisel főrabbi, Tencer Pál, Wolfner Gyula, Treuer Sarolta, Deutsch Henrik, Mandl Mór, Kron Samuel, Kohner Pesten, Abelesz Adolf Ó-Budán, Herczka orvostudor Nagy-Abonyban, Bischitz Dávid Pesten.

Jóltevőink ezek: Landau L. R., Rosenberg Henrik, Friedmann Mór és Pollák Babette asszonyság Pesten.

Tettleges működését a választmány ez évi márcziushó 12-én kezdé meg. Ez időtől fogva mai napig 7 hónap és 4 nap telt el. Ezen idő alatt tartottunk 22 választmányi, 7 albizottmányi és 4 rendkívüli, mindössze 33 ülést. Ha működésünk eredményeit a fent kiszámított, rendelkezésünkre állott idővel egybe hasonlítjuk, akkor bizton remélhetjük, hogy a tekintetes közgyűlésnek nem lehet oka, azon bizalmat, melynek tavaly irányunkban nyílt kifejezést adott, megbánni. Végül a választmány örömmel vesz alkalmat forró háláját a fenemlített bizalomért ezennel nyilvánítani.

Pécs, 1867. évi október 25-én.

T. szerkesztő ur!

Becses lapjának 29. számában a pécsi hittanár, Goldschmid Izák ur válaszolt az e lapok 21. számában megjelent pécsi cikkre, a mely válasz nekünk, kik a körülményeket oly nagyon jól ismerjük, igen nevelésesnek tűnik fel. Goldschmid ur a világba kikiáltja, hogy egyedül ő van hivatra Pécselt szabad akaratóból őt választá meg a középtanodák izr. ifjúságának hittanárává, a miért neki 180 frt évi fizetést ad; hogy vizsgáinak sikere meglepő volt; hogy végre megdicsérő, vagy jobban mondva elismerő okmányokat hoz fel igazolásául. Mindez itt Pécselt oly nevelésesen, a mint a külvilágban szépen hangzik. De legyen szabad nekem e lapok t. olvasóinak minden egyes pontról felvilágosítással szolgálnom.

1. Nem csak Goldschmid ur maga tanítja az itteni tanodában a hittant, hanem Bak Izrael ur is, még pedig kiki három osztályban.

2. Nem csak Goldschmid ur választatott meg a középtanodák hittanárává, hanem a határozat úgy szól: hogy azon hittanár, ki a 4. flosztályban tanított, a középtanodákba belépő izr. tanoncokat is tanítja a hittanból, már pedig Goldschmid ur volt az, ki a mult évben a 4. flosztályban oktatott, következőleg neki jutot-

tak a középtanodák izr. növendékei osztályrészül. Mindazonáltal Bak ur szintén 180 frt évi fizetést kap a mintatanodábani héber tanításért. Hogy pedig Goldschmid ur e tanévre is a középtanodákban mint hittanár megmaradt, ennek csak az az oka, hogy az iskolabizottmány őt ez által, az e lapok 21. számában ellene megjelent cikk végett igazolni akarta. Véleményünk szerint igen sajnós, ha az iskolabizottmány a kárpótlásnak ily szerencsétlen módját használja. Most, hol minden tárgyat a helybeli középtanodákban magyar nyelven adnak elő, most, midőn azon kort elértük, hogy hazánk minden izr. tanodái a magyarosodásnak indulnak, most a pécsi izr. iskolabizottmány ily boldogtalanul boszul meg egy cikket, melyben minden betűvonás tiszta, merő igazság és feláldozza ifjúságát békeszeretetének.

Goldschmid ur nem csak nem képes egyetlen egy szót tisztán magyarul kiejteni, hanem csak nagy nehezen értik őt, ha németül is beszél; hozzá járul még azon körülmény, mert a szavak és mondatok felét úgy elnyeli, hogy beszédéből semmit sem értenek. A pécsi izr. ifjúság tehát az édes boszu érdekében szenved, és egy silány, elsatnyult oktatásra van utalva, holott egy igen derék fiatal ember van a tanodánál alkalmazva, ki szintén a hittant taníthatja. Goldschmid ur még heves természeténél fogva oly durván bánik a tanuló ifjúsággal, hogy eme bánásmódja csakis árnyékot vet tanehetségére,

De mi azon kedves reményben élünk, hogy községünk a pesti derék hitközség példáját követve, az ilyen kor- és észszerűtlen dolognak véget vetend.

T A R C Z A.

Egy izraelita menyegző.

Roppant néptömeg tódul a dohány-utcza izr. imaház felé, mely, hogy az utca nevének megfelelő hasonlattal éljünk, a szomszéd házak közé beékelve, körülbelül oly rosszul érezheti magát, mint az „echt“ havannah, mely véletlenül egy csomó dragaderosz szivar közé kerül.

Az ifjak oda sietnek csodálni, a nők magukat csodáltatni; nem imádkozni, hanem imádtatni, — és egyszersmind testületileg búcsut venni egy társnéjuktól, kinek ma teszik fejére azt a koronát, melyet minden leányka epedve vár, t. i. a fejkötőt, mely menyecskévé teszi.

Képzeld magadnak olvasóm egy hollóhaju, tüzes szemü, sugár alaku leányt, szellemdus homlokkal, nyájas tekintettel; hangja csengő, mint a csalogány éneke, mosolya igéző, mint a kegyisten-nőké, ajkainak csókjára villanyosság futná át tagjaidat; szóval, varázsold magad elé Sáron rózsáinak legbájosbikát, — s előtted áll ama nő, ki ma oltárhoz lép.

Ne tagadjuk, egy kis fájdalom lepi el minden fiatal ember keblét, valahányszor ily égi szépségü, ritka szellemü leánykát kiragadnak a myrtuszoszoruzta szüzek soraiból, hogy ezentül egyetlen egy birja egészen szívét, míg eddig mindenkinek, ki közelében forgott, jutott nyájasságából és szeretetreméltóságából egy-egy fénysugár.

Ha e módon elragadják körünkből a leánykát, kinek látásához, társaságához szokva voltunk, hogy elhagyva anyját, atyját, rokonait: férjét kövesse; csak az a gondolat tud némileg vigasztalni, ha szíve választottja vezető oltárhoz, ha nem tartozik ő is azon boldogtalanok közé, kik hűséget esküsznek a mammonnak, kik szüleik által árverés útján adatnak el annak, ki legtöbbet ígér.

Azt tartotta a régi közmondás, hogy a házasságok az égben köttenek; azonban ez, újabb idők óta nem áll már többé, mert a házasságot is börzei üzletnek tekintik. Ötvenezer forint először, százezer másodszer; kétszázezer először, másodszer, senki többet? Kétszázezer harmadszor! Bum! Ne, a tied, vidd el!

3. Hogy vizsgáinak sikere meglepő volt. Nevetséges dicsekedés! A tanulók a vizsgánál czédulát huznak, 70 tanuló, 70 czédula. A czédulák összeadásából kitetszik, hogy Goldschmid ur a királyok könyvéből 8 szakaszt, Mózes 2. könyvéből 10 szakaszt és egy „Breuer“féle német hittanból 1 fejezetet adott elő. Rendkívüli dolog! Miért nem tanítja G. ur inkább a héber nyelvet, miért nem szól a héber nyelv tisztaságáról, szépségéről, sajtáságairól, miért nem törekszik, hogy ifjúságunk tisztán és értelmesen tudjon héberül olvasni? Itt van a bökkenő!

Hát még a megdicsérő okmányok! Szegény öreg! Előbb sajtópert akart a „Magyar Izraelita“ ellen indítani, miről végre lebeszéltek és csak utóbb fogott eme békeeszközhöz. Hisz községünk oly jó, oly szeretetreméltó: szívesen ad minden egyes tanítónak megdicsérő vagy elismerő okmányt, ha annak hasznát akarja venni. — Tehát G. ur ezzel a levegőbe puffantotta a puskaport. — Balhaugrásokat tett, midőn válaszáat a „Magyar Izraelita“ban olvasta, hisz a szerkesztői megjegyzés őt nem illette, minthogy nem ő, hanem más írta, és csak a lemásolásban követhette el a helyesírási hibákat.

A tanuló ifjúság nevében és érdekében kérjük az iskolabizottmány derék és művelt tagjait, hogy mielőbb belátáshoz jutnának, „mert rövid a nap, sok a munka és a korszellem várja, hogy igényeinek megfeleljünk.“

—t—

A „kétszázezer“ birtokosa talán vén, rút; vagyonat talán csalás, bukás által szerezte; s létezik egy ifju, kinek nincs pénze, de van nemes szerelme, ifjúsága és munkakészsége. Mit sem érnek; le veled szív, ifjúság, s éljen a kétszázezer!

De hiszen nem a pénz istenítéséről, hanem házassági szer-tartásokról akarok beszélni. . . .

Megszólalnak az orgona hangjai s míg azok majd búsan, majd vidoran rezgik át a templom csarnokait, a vőlegény, mellette a vőfényekkel, fellép a bibliát rejtő szent szekrény előtt felállított mennyezetre, imáját mondandó el, melynél szigorú rítus szerint, fehér halotti köntösbe kellene burkolódnia, mintegy jeléül annak, hogy eltemeti ifjúkori emlékeit, függetlenségét, szabadságát és ezentul csak nevének fog élni.

E közben a mátká megérkezik, két nyoszolyóleánytól kísérvé, és szinte a mennyezett alá lép, (ha örül is e várva várt pillanatnak, szemét egy gyönyörűségesen himzett kendővel törülgetnie kell, mintha sírna). A rabbi öszeteszti kezeiket és imát mond felettük. Az ima után pedig serkentő szónoklatot tart hozzájuk, mely magyar vagy német, a mint a felek kívánják; hogy most többnyire magyart kívánnak, magából értetődik. A szónoklat utáni ima-áldás közben az új házaspár ugyanazon pohárból iszik, mi annyit jelent, hogy ezentul a sors öröm- és bánatserlegéből hűségesen osztozkodva fognak inni. Ha ez megtörtént, egy kendőbe takart poharat tesznek a vőlegény eszimatlapa alá, s ez hatalmas rugással darabokra törí, jeléül annak, hogy így fogja szemmivé tenni mindazon akadályokat melyek hitvese boldogításában gátolni akarnák. A pohár öszetörése mások szerint allegorice következőt is akar kifejezni: mivel az esketésnél, lakodalomnál résztvevők szíve örömmel van eltöltve, a pohár eltörése által az általános vigás közé kis bú, kár is vegyül; ez a pohár, tehát mintegy Polykrates tenger mélyébe vetett gyűrűje. — Elolvassák néha még a hozománylevelet, hogy a község is tudja hány ezer forintot, hány harisnyát, mennyi ágy- és fehérneműt kap a mátká. A kik képesek fizetni, azoknak befejezésül a kar orgonakisérettel egy indulót is énekel.

Az itt elősorolt szertartásokkal azonban még nincs tökéletesen befejezve az újabb időkbeli házasságkötés, mert még egy igen különös szokás járult hozzá, t. i. az, hogy az új házaspár két órával a menyegző után okvetlenül Párizsba, Velenczébe, vagy máshová utazik, sőt tudunk esetet, midőn ily újdonsült két tagból álló „család”, melynek módjában nem volt Párizsba menni, Debreczenből Nagyváradra rándult és három hétre vendéglőbe szállásolta be magát.

Az új izraelita imaház külseje impozáns és az épület kétségtelenül a legszebbek egyike fővárosunkban. Nagyszerű belseje megfelel, sőt fölülmulja a külsőt, és a csend és rend is (mely az izraelita imaházakban éppen nem szokott mindig otthonos lenni) e helyen többnyire példásan tartatik fenn. Az ünnepélyes benyomást, melyet az orgona és énekkel járó isteni szolgálat gyakorol reánk, csak a templomi felügyelők furcsa „cheval-leger” kalapjai zavarják meg kissé, s éppen a felügyelők azok, kik — alkalmasint mert megunják a hiába való fel- és alájárkálást — időöltésből néha lármát idéznek elő az által hogy a kevésbé divat szerint öltözködött templom-látogatókat brevi manu a lépcsőkön lesiettetik, alkalmasint abból az esztetikai elvből indulván ki, hogy az imádkozók öltözéke összhangzásban álljon a templom fényével. Ez magában véve igen szép gondolat, de keresztültelére szükséges volna, hogy — mint az udvari bálakon történik — előre üzentessék meg az illetőknek: mily ruhában szabad megjelenniök és hogy az üzenet mellé mindjárt egy szabó is csatoltassék, ki a község rovására „templomképes” ruhákat készít sen nekik. Mig ez meg nem történik, addig is türjék a felügyelő urak azokat, kik kopott ruhában járulnak az Úr színe elé, és vizsgálják magukat azzal, hogy ha nekik nem, de a Mindenhatóknak egészen mindegy akár milyen kabát alól ered az ima.

Gefährlich ist's den Leu zu wecken,
Schrecklich ist des Tiegers Zahn,
Doch das schrecklichste der Schrecken,
Ist ein „Aufseher“ in seinem Wahn.

Udvariatlanságban ez érdemes felügyelők némelyikével csak egyik-másik postahivatalnok vetélkedhetik s mindkettőjöknek sirkövére következő sorokat kellene vésetni:

Hier liegt Hans Kaspar Grobian,
Ein Klotz wie's einen geben kann,
Läg er nicht ohne Hut im Grab,
Er zög ihn selbst vor Gott nicht ab.

Báttaszéki Lajos

Könyvismertetés.

Magyar elemi nyelvtan alsó osztályok számára. Irta Bauer M. Lőrincz, nyilvános főtanító Pesten. — Ára kötve 24 kr. Pest 1868. Kiadja Löwy M. E. fia, könyvkereskedő, király utca 2 sz. a.

Ezen művecske, mind a tananyag mennyisége- és felosztása — mind, a fogalmak fejlesztésére nézve, a népiskola kívánalmainak kellően megfelel. Az 1. leczkében a hangok és szótagok, a másodikban a mondat és szó fogalma tárgyaltatik. A 3. leczkére nézve, melyben a főnév, a ragok és névutók elő vannak adva, egy két észrevételünk van. A 8. cikkely t. i. így hangzik: „Van-nak nevek, melyek a többes számban az utolsó betűt „v” betűre cserélik, például tó, tavak, azért hangcserélő neveknek mondatnak.” Ezen helyen a t. szerző urnak oly példát kellett volna választania, mely az előadott szabályra vonatkozik, mint a későbbben előforduló: „daru vagy fenyő;” és miután az ide tartozó nevek mind a régen használt „v” betűt felélesztik, azért a „v-t felélesztő szók” megnevezése illeti. — Továbbá a t. szerző ur a névutók fogalmát ekképen fejtegeti: „A névutók oly ragok, melyek a ragatlan név után állanak” Nézetem szerint ezt

így kellene kifejezni: „A névutók oly szók, melyek rendszeren a ragatlan név után állanak. —” A 4. leczkében a névelő, számnév, melléknév és névmás, az 5-ben az ige van tárgyalva, és pedig — tekintettel az alsó osztályokra — elegendő kiterjedésben. Itt a nemátható igék magyarzatába fogalmazási tévedés csuszott be, és e szók: „fut... cselekedet”-ig kihagyandók. A 6. leczke a szórend-, szócsalád-, szóképzés- és az írási-jelekről értekezik. A szórendet tárgyaló 2. és 3. §-sa kevésbé világosak az előbbi cikkelyeknél. A 7. és egyszersmind utolsó leczke a tanulóknak rövid föltevénnyek kidolgozására való utmutatás- és anyaggal szolgál.

Ha az elősorolt csekély helytelenségeket, melyekre a tanulókkal szemben — a tanító közbenjárása mellett — nagy súlyt fektetni nem kell, leszámítjuk, e czélszerűen és a nyelvtanítás haladása szerint kidolgozott nyelvtant népiskoláink számára a legjobb öntudattal ajánlhatjuk.

Blum Salamon
ujverbászi tanító.

P e s t.

A pesti izr. kórház orvosi és ügykezelési jelentése 1866-ban.

A pesti izr. kórházban 1866-ik évben 712 beteg kezeltetett, ezenkívül 39 sebesült cs. kir. katona s így összesen 751 beteg. Ingyen kezeltetett 513, tehát a felvett betegeknek 68⁰/₁₀₀-ja.

Az összes betegek 13405 ápolási napot vettek igénybe, a melyből a 712 polgári betegre esik 11989, és a 39 sebesültre 1416. Ennek folytán átlagosan jut minden egyes polgári betegre 16³/₄, és minden egyes sebesültre 36¹¹/₁₃ ápolási nap.

Az utolsó évben átlagos napi száma a betegeknek 37 volt, míg 1865-ben a betegek átlagos napi száma 30-on állott.

A legmagasabb betegszám 23-ik szeptemberben volt (56 beteg), — a legkisebb pedig július 9-én volt (10 beteg) Meghalt 55 egyén. E számban a cholérában elhalt 16 egyén is befoglaltatik, — s így a lejárt évben a halálozási viszony 7¹/₃ 0/0, míg a mult évbeni 8¹/₄ 0/0.

A rendes kiadások a kórházban kezelt 712 polgári beteg számára 10588 frt 6 krajczár, míg a cs. kir. katona-ápoltak számára 971 frt 13 kr. Összesen 11559 frt és 19 kr. Ennek folytán átlag esik egy polgári betegre, kezelési ideje alatt: 14 frt 87 kr., míg az egyes sebesültekre átlagosan 29 frt 90¹/₁₃ kr. Ezenfelül a kórházon kívül orvosilag kezelt szegény betegek számára gyógyszerekben 1330 frt 85 kr.; a két szegényorvos ur díjazása fejében 200 frt, a vénnyek áttekintőjének 100 frt. Összesen 1630 frt 85 kr. fordítottatott.

Ezek folytán a kiadások egész összege a lefolyt évben 13190 frt és 4 kr. Tehát 1892 frt 97 krral tesz többet, mint a mult évben. és ezen nagyobb kiadás többnyire annak tulajdonítható, hogy az utóbbi évben 59 beteggel több ápoltatott, mint a megelőzőtben.

A mult évi jövedelem, részletes kimutatás szerint, 4543 frt s 74 krt tesz. Azonban ezen összegben azon 1140 frt 68 kr., a mely 1866-ik év december havában, a kórházi bizottmány által rendezett szinelőadás alkalmával az izraelita kórház javára befolyt, benne nem foglaltatik és a melynek mirefordítása a legközelebbi évben fog kimutatattani.

Ezen, a jövedelmek levonása után még fedezendő kiadásokhoz, melyek 8646 frt 30 krt tesznek, a tisztelt

„Szent Egylet“ 5587 frt 78 krral járult.
A t. cz. izr. hithőzség . . . 3058 „ 52 „

Összesen 8646 frt 30 kr.

Az izraelita kórház különben tökéletesen megfelelt azon kívánalmaknak, a melyeket a lejárt év végzetteljese eseményei igénybe vettek részéről. Azon tény, hogy 3 teljes hónapon által 39 sebesült katona, valláskülönbség nélkül ingyen ápoltatott és nagyrészt meg is gyógyított; azon további tény, hogy a cholera-járvány idején a cholera-betegek felvétele korlátozva nem volt, elegendő bizonyosságát adják ezen gyógyintézet humanisticus (emberbaráti) eljárásának a lefolyt évben.

Azonban azt is el kell ismerni, miszerint nemes emberbarátok részvétele ez intézet iránt rendkívüli volt. Különösen fényes bizonyosságát adta régismert jótékonyosságának a tiszteletreméltó szent egylet („Chewra Kadischa“) az ezen évben nyújtott bőségadatokozása által ezen kórház fentartásának érdeke körül.

Mult év augusztus havában, midőn a sebesültek a kórházban ápolattak, részesült az intézet ama legmagasabb szerencsében, hogy Ő Felsége legmagasabb látogatásával megtisztelte. Ő Felsége ez alkalommal legmagasabb megelégedését nyilvánítani kegyeskedett a sebesültek ápolására és a kórházban uralkodó rendre nézve.

Továbbá említeni kell még hires hitsorsosunk, Cremieux A. urnak látogatását, a ki ez alkalommal dicsfény körözte nevét az intézet emlékkönyvébe beírta.

A kórház legkiválóbb eseményei közé tartozik még a lefolyt évben dr. Herrmann Adolf urnak egyhangulag bekövetkezett izr. kórház főorvosává való megválasztása. Dr. Oestereicher Eduárd valamint az előbbi években, ugy a lefolyt évben is, mint kórházi szemész az intézetnek áldozatul hozá önzéstelen szolgálatát. Koh n Ignác tr. mint fogorvos alkalmas eseteleknél szívesen közreműködött.

Végül kiemelésre méltó, hogy a mult évben ápolott betegek száma oly magasra vergődött, mint ez a pesti izraelita kórházban már sok év óta nem történt.

A kórházi bizottmány:

Hirsch Ignác, Dr. Rózsay József,
községi előljáró és a jótékonyági oszta-ly elnöke. a kórházi bizottmány elnöke.

LEVELEK.

Kula, őszhó végén.

Nem tartom feleslegesnek, ha azon rémhirt közzé teszem, melyet — hiteles kufforrás szerint — az ismert pesti hitközség beadványa ellen protestáló „120“ terjesztettek. A pesti hitközség előljárói — ugy híresztelték — nem szándékoznak egyebet, mint a vallást reformálni, például a 4 böjtnapot, az ünnepek másodnapját s több effélét felfüggeszteni. Nem csoda tehát, ha a protestálók száma 120 vagy még többre rug, mert valamint minden józan gondolkodó izraelita meg van győződve arról, hogy olyasvalami a pesti előljáróság esze ágában se nem volt, se nem lehetett, ugy feltehetjük, hogy széles e hazánkban nem létezik egy hitközség sem, a mely olyan szándékokt helyeselne. De részről sajnos, részről örvendetes a tény, hogy az obscuránsoknak csak a kohlomány és áskálódás elvetemedett eszközehez nyulniok kell, ha céljaikat elérni akarják. — Sajnos, hogy ezen obscuránsok nem rettennek vissza semmi nemtelen eszköztől, hogy céljaikat elérhessék.

Strasser D. L.

Nagy-Abony, 1867. évi október 24-én.

Az itteni jótékony izraelita nőegylet javára folyó hó 22-én megtartott tánczvigalom tisztán 66 frt 87 krt eredményezett.

Legyen szabad ez alkalommal ezen lap t. olvasói előtt egy tényt felhoznom, mely hogy megtörtént elég szomorú.

Említett tánczvigalom hevenyében történt, minek következtében a rendező bizottmánynak ideje nem vala a szükséges függőgyertyatartókat megrendelni; a bizottmány e végett a községi előljáróhoz folyamodott, megkérendő az imaház felesleges gyertyatartóit. Az előljáróság a legnagyobb készséggel ígérte teljesíteni óhajukat, de rabbi-helyettesünk, K u n s t a d t ur a következővel szegült ellene: „Ich kann nicht dulden, dass man die Leuchter zu profanen Zwecken hergebe.“ A rabbi-helyettes ur meg akarta mutatni, hogy ő neki is van mit parancsolnia; mit gondol ő a szegényekkel, ha megmutathatja, miszerint annak kell történnie, a mit ő óhajt.

Mindennek van ellentéte, így K. urnak is. A szegények nevében forró köszönötet mondok Pintér Gyula urnak, ki fiatal ember létére ez alkalommal oly erélylyel és egész odaadással felkarolta a szegények ügyét, hogy méltán mondhatom, miszerint ő helyi fiatalságunk egyik legderekbajja.

M. Zsigmond.

Miskolcz, 1867. évi október 21-én.

A miskolczi izr. ifjuság nemzeti társulata folyó hó 19-én tartott nyilvános felolvasást.

Fényes tanujelét adá a miskolczi intelligentia egyletünkhöz való rokonszenvének azáltal, hogy a folyó hó 19-én tartott nyilvános felolvasás alkalmával bennünket szerencsételtett. A felolvasás sorrendje ez vala:

1. Dr. Klein hitszónok és elnökünk igen szép lélekemelő és folyékony magyar nyelven nyitotta meg az előadást zsidó nemzetünk 12-ik század történetével.

2. Gluck Soma Sámuel proféta élete s törekvéséről érkezett.

3. Kaczánder Lipót „Divat“ czimű humoristikus dolgozatát szavalta.

4. Taussig Béla egyetemi hallgató „A különböző véralakatok“ czimű munkáját olvasta fel.

5. Felolvasott Goldzihér Ignác pesti bölcsészethallgató által készített „A tudás forrásai“ czimű remekül kidolgozott gyönyörű műve, mivel kivirta az érdemes elismerés laurusát.

6. Schwarz Izidor „Barátomhoz“ czimű saját és Fried Soma Berzsenyinek „A magyarokhoz“ czimű költeményét szavalta.

7. Schwarz Ignác Vörösmartynak „A hontalan“ czimű költeményét adta elő.

A jelenvolt t. hallgatóság feszült figyelemmel és élvezettel hallgatta az említett előadásokat, mi különösen a fiatalabb olvasókat csak további munkára és kitarásra fogja serkenteni.

(Azt hiszszük, hogy czélszerűbb volna, ha egy este kevesebb felolvasás volna. A hallgatóság még a legjobb előadás alatt is elfárad, ha ez nagyon is sokáig tart. Szerk.)

Nyir-Bátor, 1867. évi október havában.

Hogy a rokonszenv hitsorsosaink irányában a népség minden rétegiben mindig jobban-jobban terjed; hogy mindaz, amit a népnek irántunk ellenséges indulatáról mesélnék csak elfogultság, vagy épen szükkebléségnek a kifolyása: ennek világos — kétkedésbe nem vonható — bizonyosságát adta e napokban mezővárosunk kis közönsége is. —

Hitsorsosunk, tek. Posamentir Mór köztisztelőben álló orvos ur egyetlenegy reményteljes — mérnöki pályát végzett szelleműs — fia, Gusztáv, f. hó 16-án, életének 31-ik évében meghalozott.

A fiatal embert a természet minden adományával dúsan megajándékozott.

Leirhatlan a részvét, mely betegsége tartama alatt egész helységünkben mutatkozott, A gyászmenetet, — melyet egy általam magyar nyelven tartott gyász- s búcsúztatóbeszéd megelőzött — egy roppant, minden felekezeti néptömeg, a városi előljáróság, a kaszinói egyesület minden tagja, az izr. előljáróság, a temetkezési egyesület egész a távoleső temetőhelyig kísérte, és minden arczon a legbensőbb bánat vala olvasható. —

Béke legyen az elhunyt hamvaival!

Auspitz Adolf,
főlelemlitő.

Pest, 1867. évi október 28-án

T. szerkesztő ur!

Az igazság érdekében felkérem ezennel, méltóztassék a következő sorokat becses lapjába felvenni.

A „Magyar Izraelita“ utóbbi számában a Pesten tartott tanítói tanácskozmányról megjelent czikk a többi között azt állítja, miszerint én a visszalépett titkárt kíméletlenül ostorozni akartam, és csakis az elnök által akadályoztattam ezen szándékomban. Tanuságom az összes, akkor jelen volt gyülekezet, hogy én Oblatt urnak az egyesület iránt tanusított buzgóságát dicsérőleg emeltem ki és rosztalásom nem Oblatt urra, hanem inkább más személyekre volt irányozva, mit is az elnök észrevenni látszott, mert azonnal elvonta tőlem a szót.

Ez alkalommal meg kell czáfolnom mintha Oblatt ur azt állította volna, hogy a titkárok eddig minden díj nélkül viseltek volna ezen hivatalukat. O. azt nem mondhatta, miután jól tudta, hogy az első tífkar 80 frtnyi fizetést kapott az egyesületől. *)

Rosenberg Henrik,
a tanító-egyesület ellenőre.

Vegyes hírek.

„Az 1848-iki törvények és a katolikus egyház Magyarországon. Elmékedések az egyházreformról, egy ultramontán papnak ajánlva Toldy Istvántól. 12 — 15 8-rétü iven. Előfizetési ár 1 frt.“ Ily czimű előfizetési fölhívás érkezett e napokban hozzánk. Szerző főlemliti, hogy ezen önnálló müben alaposan kifejtteni szándékozik azon programját az egyházi viszonyokról, melyet az „1848“ czimű politikai napilapban megkezdett, mielőtt ez „felszentelt kezek által alattomos módon elejtetett“ volna. T. olvasóink emlékeznek még az említett lapra, mert több ízben volt alkalmunk a zsidóügy melletti rokonszenves és határozott fölszólalásait lapunkba átvinni. A szellem tehát, melyben szerző a nagy fontosságú egyházi kérdéseket tárgyalni fogja, mindenesetre a szabadelvűség szelleme; de alaposág tekintetében is csak jó véleményt táplálhatunk a mű belbecséről. Nekünk zsidókul nem hivatásunk ugyan a müben tárgyalatni ígért és a katolikus egyház reformját érintő specialis vallásügyi kérdések iránt, főképe a lapok hasábjain véleményt nyilvánítani s pártállást kitüzni; de a hirdetett müben nemcsak a kath. egyház újjáalakítása tárgyalatik, a mi iránt bár mi vallásu honpolgárnak már csak az ügy közjogi s nemzetgazdasági jelentőségénél fogva is alapos értesülést kell szereznie: hanem tisztázatni fogja a különböző vallásfelekezeteknek az államhozi viszonya és számos egyéb kérdés, mely a zsidót nem kevésbé érdekli mint a katolikus. Meggyőződésből ajánljuk tehát ez érdekes és tanulságos művet t. olvasóinknak.

*) Czikkünkben nem az volt mondva, hogy Rosenberg ur Oblatt urat kívánta megtámadni. Mi Oblatt urat jegyzőnek neveztük, miután a titkár Bauer M. L. ur volt. Nem mondottuk továbbá, hogy a jegyzők ingyen látták el a hivatalát, mi csak azt írtuk, a mit Oblatt ur mondott, hogy t. i. ő áradozott ingyen az egyesület érdekében. Szerk.

— „A miskolczi izraelita ifjuság nemzet társulata“ e lapok szerkesztőjét, Tencer Pált, a f. hó 19-én tartott közgyűlésén tiszteleti tagjának választotta.

— Rimaszombati t. levelezőnk írja: „E napokban t. főrbiblik bözbenjárása által egy izraelita női egyesület alakult, mely feladatát tűzte ki magának, nemcsak szegényeket és árvákat tehetségesen gyámolítani, hanem köz érövel még oda мүködni, hogy felbuzdításuk által az új templom építése annál inkább előmozdíttassék. E derék hölgyek megérdemlik ama általános tiszteletet, melyben községünkben részesülnek.

— Egy Ausztriában kötött polgári házasság. A „Wanderer“ trieszti levelezője f. hó 17-ről ezeket írja: Tegnap köttetett itt az első polgári házasság két olasz alattvaló közt az olasz főconsul előtt. Az érdekes eset a következő: Egy jómódu izraelita már több év óta meghitt viszonyban élt egy keresztény nővel, mely öt néhány gyermek atyjává tevő. A polgári házasság behozatala arra bírta, hogy a „vad“ viszonyból, melyben barátinőjével eddig élt, normalis törvényszerű házasságra lépjen, mely az anyát a társadalomban rehabilitálta, a gyermekek számára szabályszerű állást és correct családi életet szerzett. Az apa beleegyezett, hogy a gyermekek anyjuk hitében neveltesse. E körülményekből látható, hogy a kath. egyháznak bizonyára nincs oka a polgári házasság felett panaszkodni. Ezenfölül e példa Triestben, hol az ilyes viszonyok nagyobb számmal fordulnak elé, nyilván több utánzásra is fog taálni. A „Pesti Hírnök“ erre megjegyzi: Tudni való, hogy a polgári házasság csakis a zsidókat érdekli, hogy t. i. a keresztények és zsidók közt házasság jöhessen létre s azért kellene az összes kereszténységnek a házasság vallásos oldaláról lemondani.

Hiszi-e azt a „Hírnök“ a mit itt elmondott? Nagyon kértelkedünk.

— Megjelent és béküldetett szerkesztőségünkhez Fővárosi genreképek című könyvecske, írta Báttaszéki Lajos, kineknevével a „Fővárosi lapok“ olvasói gyakran találkoztak. Lapunk jelen száma a tárczában mutatványul „egy izraelita menyegző“ czimű fővárosi genreképet közöl. A ki csak egyszer volt egy fővárosi zsidó menyegzőnél, el sem fogja hinni, hogy a szerzőt roaz akarat nem indította e genreképek megírására. Lehetséges azonban, ha a szerzőt közelebbről ismernők, hogy helytelen leírását nem annyira rosz akaratának, mint másnak tulajdonítanak. A választást t. olvasóink ítéletére bizzuk, kiknek a tárczámban közölt mutatványt már ezért is figyelmébe ajánljuk.

SZERKESZTŐI LEVELEZÉS.

F. S. urnak Pácsatt. Hasontartalmu cikket közlünk.

K. S. urnak Nyiregyházán. Elfelejtették már ezt.

G—r urnak Pécsatt. Olvasóim nem szeretnek ez idő szerint hasonló fejtegetéseket.

S. D. urnak Simándon. Az „A. Zeitung“ot nem kaptuk. Kérjük becses közreműködését. A 14 frtot az egyesület ellenőrének átadtuk.

S. A. urnak Nyiregyházán. A dolgozat még gyenge.

— r — k urnak Kolthára. Magunk is irtunk volt arról, midőn levelét vettük.

Szilás-Bathára. Magánlevelet irtunk.

G. A. urnak Boglárón. Fogadja előre köszönetünket becses ígéreteréért.

Epen most jelent meg:

Ábécze és első olvasókönyv

izraelita népiskolák számára.

Irták Bauer M. L. és Kohányi S. — Ára 20 kr.

A tiszta jövedelem egy része az országos magyar-izraelita tanító-egyesületnek van ajánlva.

Kiadja Leitner M. L. 3 korona-utca 14. sz. a. Pesten.

E könyv, mely illetékes testületektől ajánlva van, egész új irányt követ és mind hitfelekezeti, mind nemzeti tekintetben a kor igényeit tökéletesen kielégíti.

E könyv német nyelven is kapható.